

Een Groninger provocatie in Oostende

Van onze kunstmedewerker
Luuk Verpaalen

Afgelopen week zijn er in de Belgische kustplaats Oostende, de stad van James Ensor, de stad van de stille grijzen, folders verspreid. Helgele, halve A4-tjes. WERELDPREMIËRE schreeuwen ze je tegemoet. En daaronder, in vette kapitalen, GOD BRENGT HËTE SHOW. En daar weer onder, iets bescheidener en tussen haakjes, 'Naar het toneelstuk *Lucifer* van Joost van den Vondel'. Opvoeringsdatum: zaterdag 6 april 1996.

Draaien we het papiertje om dan lezen we: Het Gronings Onafhankelijk Drama is Bart FM Droog (dichter), Karel ten Haaf (schrijver), Michael Hall (kunstenaar), Fiore Nicolai (hoofdrolspeelster), Hans Sulmann (musicus) en Jelleke Vermeer (actrice). Coaching: Sam Bogaerts.

Nu gaat er een belletje rinkelen. Deze bent kennen we. Droog, de controverses creërende kunstenaar, zoals deze krant ooit schreef, en Ten Haaf, onlangs nog een hardcore Toon Hermans genoemd, treden in den lande op met het programma *Levend in de kroeg*. Af en toe laten ze zich vergezellen door saxofonist Hans Sulmann van Jammah Tammah of door beeldend kunstenaar Michael Hall, die er geen been in ziet hun optredens met pornografische filmpjes te verluchten.

Die vier kennen elkaar dus, zoveel is duidelijk. Maar op theatrale aspiraties hebben we er nog nooit een kunnen betrapten. Hoe zit dat?

In de foyer van Theater Malpertuis in de Oostendense Peurquaetstraat licht Hans Sulmann een en ander toe. "Of je nu schrijft, filmpjes draait, muziek maakt of toneel speelt; het is allemaal dezelfde speeltuin. Hoe gaat dat in een speeltuin? Als je altijd in de zandbak speelt wil je ook wel eens op de wip of op de draaimolen. Zo ging het bij mij dus ook. Ik speel sax in Jammah Tammah maar dus ook af en toe bij Bart en Karel. Vorig jaar werd ik gevraagd om bij het Noord Neder-

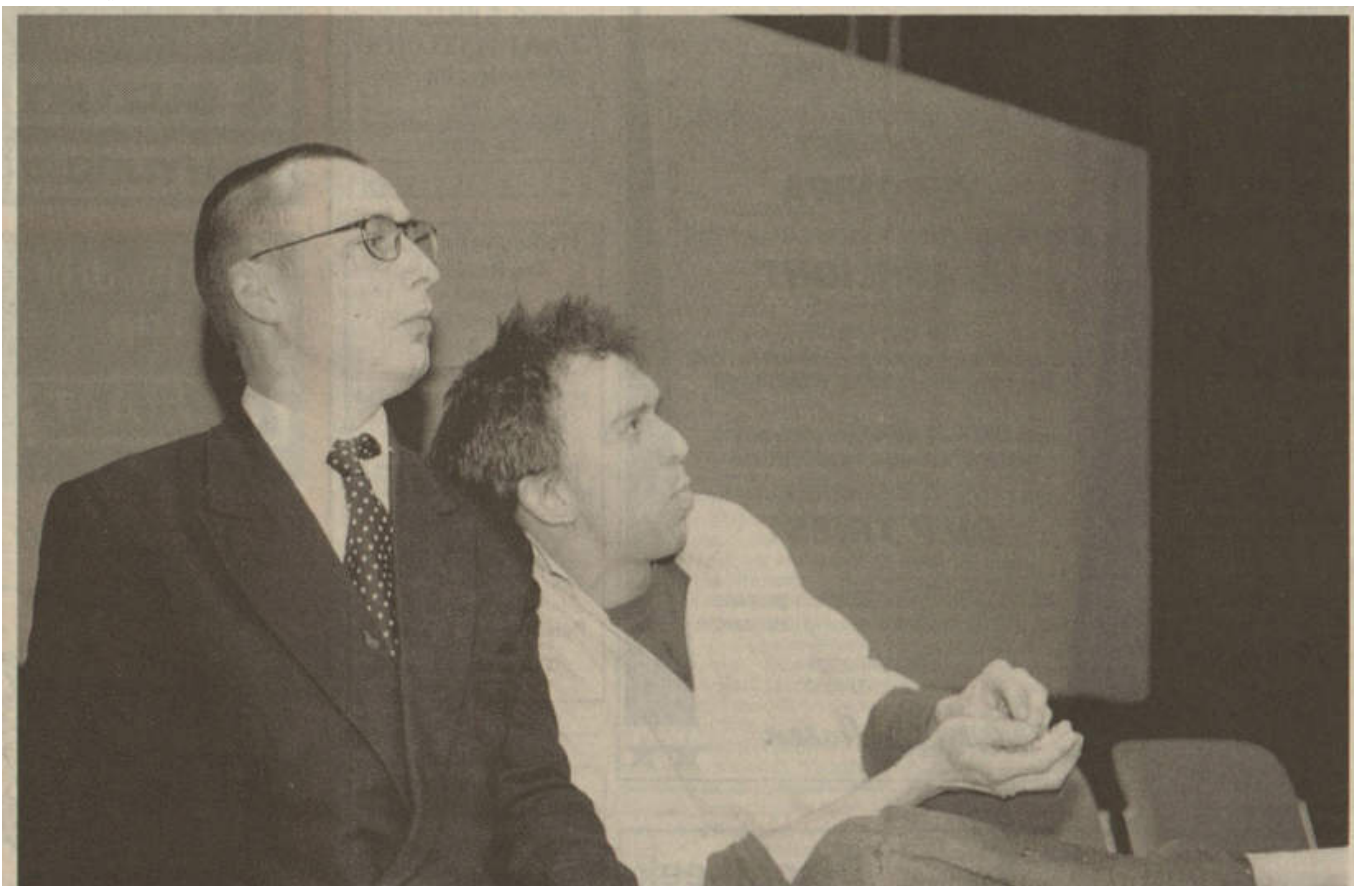
Wat doet het Gronings Onafhankelijk Drama (GOD) in Oostende? Of misschien moet je eerst een andere vraag stellen: wat is het Gronings Onafhankelijk Drama? Van dat groepje hadden we nog nooit gehoord. En dan direct optreden in het verre Vlaanderen?

lands Toneel de eindtune te doen bij hun locatievoorstelling *Een smerig verhaal*. Dan stond ik elke avond na afloop in een tuin aan de Heresingel een beetje te improviseren. Zij vonden dat blijkbaar leuk genoeg om me later te vragen voor *SiXpack*. Dat was de aflevering *Moord eens een volksken uit* en die werd geregisseerd door Sam Bogaerts."

Sulmann, die tot dat moment vond dat de theaterwereld maar een suffe bedoening was, zag toen dat het ook anders kon. "Ik vond die Sam een aardige peer. Ik had verschrikkelijk veel lol aan dat project maar er gebeurde ook iets raars met me. Toen we met die voorstelling naar Amsterdam gingen, waar mijn rol iets groter was, had ik voor het eerst van mijn leven plankenkoorts. Moet je nagaan: ik!"

Sulmann herkende in de werkwijze van Bogaerts iets van de manier van werken van de Groninger godfather van de jazz, Alan Laurillard. "Die hield ook altijd de grote lijn in de gaten maar liet je daarin heel veel vrijheid. Zo werkt Sam ook. Ja, hoe gaat dat dan verder. Door het werken met Karel en Bart en het werken bij het NNT had ik iets van: ik wil dat verdomme zelf eens proberen! Dat is die speeltuin, hè? Je kan dan misschien niet even goed schommelen als wippen, maar je moet af en toe gewoon je nek uitsteken."

Nadat Bogaerts de toezegging gedaan had ze wel te willen helpen, schoven de twee dichters, de kunstenaar en de saxofonist om tafel. Zomaar met niets beginnen leek ze te moeilijk. Een houvast moesten ze hebben. Er was een vaag idee: het moest zich afspelen in de metro. Maar dat was niet genoeg. Er moest een klassiek

■ Forens Bart Droog (links) wordt in de metro lastig gevallen door de zwerver Hans Sulmann.

© Luuk Verpaalen

stuk bij waar ze mee aan de slag konden. Dat werd gevonden in Vondels *Lucifer*. Al brainstormend werd Vondel danig omgeploegd. De leider der engelen die in opstand komt tegen een beslissing van God werd getransformeerd tot een stationsmedewerker van de metro; de hemel ging ondergronds. Langzamerhand ontstonden zo de grote lijnen van het verhaal.

Met zijn vieren konden ze dat nooit aan, wisten ze. Er waren domweg teveel personages. En zo kwamen Fiore Nicolai en Jelleke Vermeer erbij. Jelleke had enige theaterervaring en Fiore had ooit met Michael gewerkt, zodoende. Sulmann had ondertussen de contacten met Bogaerts onderhouden en die had ze een week het theater van Malpertuis, waarvan hij met ingang van het volgende seizoen artistiek leider is, ter

beschikking gesteld. Dat theater stond deze week toch ongebruikt.

Zondag jongstleden trok de club zuidwaarts. En het cliché moet uit de kast getrokken worden: het overtrof hun stoutste verwachtingen. Ze kregen een prachtig theatertje inclusief technicus-met-regiekwaliteiten, hun bedden stonden in klooster Ter Loo, een bezinningsgebouw nabij Brugge, en ze mochten voor de kostuums grasduinen in het atelier van het Nederlands Toneel Gent.

Van 's ochtends vroeg tot diep in de nacht is er koortsachtig gewerkt. Er zijn teksten geschreven, er is gerepeteerd, een decor ontworpen, een lichtplan gemaakt. En 's avonds wipte Bogaerts, die elders een voorstelling aan het instuderen is, een paar uurtjes langs om zijn professionele licht over de verrichtingen te laten schijnen.

En stapje voor stapje groeide zo *Hete show* naar zijn definitieve vorm.

Wat het wordt, valt zelfs één dag voor de première nog amper te zeggen. Volgens Bart Droog wordt in grote lijnen de vertelling van Vondel gevolgd. Alleen is *Lucifer*, hier gespeeld door Fiore Nicolai dus Lucy geheten, een trouwe stationschef die zo goed en zo kwaad mogelijk haar eigen perronnetje netjes tracht te houden. Dat is niet eenvoudig want het huis van God kent vreemde kostgangers.

Ik zie een scène waarin Sulmann kotsend opkomt en vervolgens zijn eigen braaksel weer doodleuk van de vloer eet. Bart Droog zit als forens zichtbaar ongemakkelijk op een bankje, wachtend op de volgende metro. In een andere scène vallen drie opgeschoten types een keurige vrouw lastig die op

het punt staat zichzelf voor de trein te werpen. Maar *Lucifer* grijpt in volgens de procedure 'de-automatisering suïcidaal individu'.

Het gaat echt mis als er een instructie van hogerhand komt. De dienstmededeling behelst dat er 'gassen geproduceerd dienen te worden'. "Ter proliferatie op het station".

Er zijn wilde gedichten, Droog komt zingend als Eerste Wereldoorlog-soldaat op, Hall brult voortdurend 'Onze Lieve Vrouwe met een appel in de bek', de gaskraan wordt opengedraaid...

GOD in Oostende op paasavond. Zes anarchistische Groningers op een provocatieve tocht door West-Vlaanderen. De voorstelling van vanavond is al uitverkocht.

Zoals Sulmann al zei: af en toe moet je gewoon je nek uitsteken.